

La Constitució catalana i el caos (I)

written by Alfredo Bienzobas | 2 de novembre de 2020

Hem après molt. En només tres anys la nostra comprensió dels afers polítics ha crescut exponencialment. No hi ha res tan formatiu com provar d'exercir els drets ciutadans més bàsics i ser víctimes de la repressió i la brutalitat policial –“la letra con sangre entra”–, per fer-nos entendre que el franquisme no va finir un 20-N. Que s'ha reencarnat en les forces ocupants que perpetuen el domini colonial d'una metròpoli corrupta i depredadora i, això sí, ben dotada de poders civils, religiosos, militars i judicials units en l'exercici de la repressió i l'espoli.

També hem après que l'obstinació, tan nostre, per fer les coses bé, perquè parlant la gent s'entén i d'allò que ningú ha de prendre mal, o que la Constitució espanyola i la democràcia, si es vol, ofereixen vies d'acord, etc. només se li pot ocórrer a gent ben nascuda i no al franquisme borbònic imperant.

A la vista del que ha passat, un no deixa de sorprendre's de la innocència i de l'ordenat entusiasme amb què vàrem defensar allò d'anar de la llei a la llei que, articulada en la Llei de transitorietat jurídica i fundacional de la república (2017), preveia, entre altres coses, la continuïtat en les places que ocupaven de tota una munió de jutges, magistrats, fiscals i lletrats, majoritàriament braç armat del feixisme, com si complissin d'alguna manera amb els requisits establerts en l'article 65 de la pròpia llei quan diu: “El Poder Judicial està integrat per jutges i magistrats que actuen amb independència, inamovibilitat, imparcialitat i responsabilitat i que estan subjectes únicament a la llei i al dret”.

De les garrotades, de tota mena d'arbitrarietats, amenaces,

persecucions, detencions, registres, multes, sentències, clavegueres de l'estat, hem après que l'estat espanyol, malgrat la seva fallida institucional i financera, del seu desprestigi internacional, no dubtarà en continuar pel camí de la repressió, en la negació més absoluta d'un diàleg pel qual sent repulsió, i en l'incompliment de qualsevol eventual acord per petit que aquest sigui. Només si vencem acceptarà una negociació.

Però, també hem après algunes coses que lamentem, com l'escassa fermesa política d'algunes formacions independentistes. Entrant per farina i seguint amb la Llei de transitorietat cal preguntar-se on ens hagués portat l'aplicació del seu article 88; L'Assemblea Constituent. Apreses les lliçons de la història, de debò podem creure que, enllestit el procés participatiu, podem deixar que, de manera exclusiva, els partits i el joc parlamentari, siguin els autors finals de la Constitució catalana?

És, precisament el president de la Generalitat, Quim Torra, qui va resumir en el seu discurs de destitució tot el que hem après en aquests últims tres anys. Enfront de la reforma (de la llei a la llei), "l'única manera d'avançar és a través de ruptura democràtica". En realitat, la sentència, no fou altra cosa que una lliçó de repàs, perquè a la transició del 78 es va plantejar el mateix dilema: "reforma o ruptura democràtica". Es va optar per la reforma i així ens ha anat.

El president Torra ens referma en una altra qüestió que també hem après, que la Generalitat autonòmica s'ha convertit en un nivell de l'administració local de l'Estat. Ens diu que ha pogut comprovar "que un dels obstacles per la independència és la mateixa autonomia" i afegeix, és "per això que avui, més enllà dels partits, parlaments, autoritats i institucions," s'adreça a la ciutadania tot dient: "és la vostra veu i la vostra força col·lectiva l'única que ens permetrà deixar enrere un laberint del qual no se surt per sota terra, sinó per sobre, saltant tots els seus murs" cosa que també hem

après.

A més a més entre les moltes coses que hem après hi ha una altra que convé esmentar: ciutadans de Catalunya són, segons l'Estatut, els que tenen "Veïnatge administratiu a Catalunya". Es tracta d'un vincle de mínims que comporta que les expressions "poble de Catalunya" o "tots els catalans i catalanes" no siguin omnicomprensives, sinó que, paradoxalment afectin una part dels ciutadans, els que defensen les llibertats nacionals de Catalunya i els que, com a mínim, estan per l'aplicació de el dret d'autodeterminació. L'anterior no ha de fer oblidar la necessitat permanent d'afegir al "tots" a aquells "veïns" que objectivament estan interessats, encara que no siguin conscients d'aquest fet.

A més, és segur que cada un de nosaltres ha après i interioritzat moltes altres coses, com el valor del patiment i de la solidaritat, la fortalesa d'una col·lectivitat que lluita unida i, també ha reflexionat sobre el fet que només els que canvien la correlació de forces estan en condicions de negociar així com de rebre el reconeixement de les nacions i dels estats que conformen la comunitat internacional.

En definitiva, com resumeix la madrilenya Ayuso "Madrid és Espanya i Espanya és Madrid" i, ens agradi o no, aquesta tesi és compartida per la major part dels poders de l'estat. Guanyi qui guanyi la batalla que es lliura al voltant del poder central seguirà xuclant i oprimint la seva perifèria en el seu únic profit. En aquest context, per a ells, la Generalitat i el seu Parlament són com les Diputacions, però d'elecció directa i amb més àmbit territorial i pressupost. No podem atorgar a la Generalitat i al Parlament un lideratge en la lluita independentista que s'obstinen a no tenir (per tots un nom: Roger Torrent). Dit això, com a moltes altres plataformes de la societat civil hem de conquerir les institucions i mantenir-les sense discussió dintre de l'òrbita independentista.

El lideratge exigeix una determinació, definició d'objectius, estratègia, organització i capacitat de sacrifici. Avui, és la redefinició del lideratge el que ens produeix inquietud. Hem d'assumir col·lectivament les lliçons que hem après cada un de nosaltres en els tres últims anys i actuar en conseqüència. L'únic que no ens podem permetre és el desànim. Una vegada més, les pròximes eleccions a la Generalitat han d'oferir un resultat contundent favorable a l'independentisme.

En la marxa cap a l'exercici efectiu del dret d'autodeterminació diversos actors han cregut necessària l'elaboració de la futura Constitució catalana. Tots els seus promotors han vist la participació ciutadana en la redacció com un valor essencial. Poden sorgir dubtes sobre la conveniència de redactar una constitució abans de disposar d'un Estat. També es pot aduir que un projecte de constitució pot contribuir més a dividir, que a sumar esforços. Cal tindre en compte que les constitucions no són de "tots" sinó de la part hegemònica de la ciutadania que determina democràticament el seu contingut i que, un cop aprovada, obliga a tots. No aspirem a la independència de Catalunya per seguir igual que fins ara. És evident que, per a les forces més conservadores, l'elaboració d'una constitució que limiti el seu poder econòmic, polític i social no els serà agradós. Per contra, l'elaboració cívica d'una constitució oberta, progressista, que garanteixi i faci efectius els drets a la vida digna dels ciutadans, orientada al segle XXI hauria de sumar a totes les forces objectivament interessades.

Sí, certament, hem après molt, però aprendrem encara molt més, convé plantejar-nos quines són les fites de la societat del futur i donar resposta, també identificar i corregir les rèmores del passat que afecten la nostra vida quotidiana, que no volem seguir arrossegant, i com donar resposta constitucional a uns i altres.